Rapportage autoverhuur Amsterdam-Amstelland gemeenten

Bestuurlijke rapportage Amsterdam-Amstellandgemeenten

[redacted] 5.1.2.e

Concept

Versie 1

Versie datum 18 maart 2020

« waakzaam en dienstbaar »

Inleiding

De autoverhuurbranche speelt al jaren een belangrijke rol in de georganiseerde criminaliteit. Deze volstrekt legale vorm van dienstverlening is de laatste decennia belangrijk geworden binnen het criminele proces. Mobiliteit en anonimiteit zijn binnen criminele structuren van groot belang en daarmee is de autoverhuurbranche zeer kwetsbaar voor criminelen invloeden geworden.

Met dit in gedachte is enige jaren geleden een samenwerking tussen de politie en deze branche gestart. Een groot deel van deze ondernemers heeft door deze samenwerking de bedrijfsvoering aangepast op deze kwetsbaarheid, maar sprake van handhaafbare regelgeving is er niet. Bovendien kan iedereen een onderneming starten en zich autoverhuurder noemen.

Door het ontbreken van vergunningplicht staan autoverhuurondernemingen niet onder toezicht van de overheid. De eigenaren kunnen niet getoetst worden op slechtlevensgedrag en aan de ondernemingen kunnen geen voorwaarden worden opgelegd om het faciliteren tegen te gaan. Hierdoor zijn er nauwelijks handhavingsmogelijkheden om op te treden tegen ondernemingen die bewust of onbewust de kwetsbaarheid in stand houden.

In deze rapportage zullen deze kwetsbaarheden nader worden uitgediept.

Aanleiding

In 2011 start in de politie-eenheid Amsterdam een samenwerking tussen de politie en verschillende Amsterdamse autoverhuurders. De reden hiervoor is dat de politie dan al enkele jaren ziet dat veel (beroeps)criminelen gebruik maken van huurauto's en dat deze voertuigen betrokken zijn bij ernstige vormen van georganiseerde criminaliteit. De huurauto's worden bijvoorbeeld gebruikt als vluchtauto na een liquidatie, of er worden grote hoeveelheden drug, wapens of geld mee vervoerd. En ook gewoon als trasportmiddel voor personen die zich bezighouden met zware- en georganiseerde criminaliteit. Waardoor het ook gebeurt dat criminelen in hun huurauto worden geliquideerd.
In eerste instantie is bij de politie het idee dat de verhuurbranche actief is betrokken bij deze criminelen en hen bewust faciliteert. Na enkele maanden en vele gesprekken blijkt de situatie toch anders te zijn. Een groot deel van de ondernemers is zich niet, of niet volledig bewust van de rol die zijn spelen. Het overgrote deel van deze verhuurondernemers geeft aan deze faciliterende rol helemaal niet te willen vervullen.

Dit was het startsein voor een succesvolle samenwerking die op basis van gelijkwaardigheid en vrijwilligheid een verandering heeft gebracht in de wijze waarop de verhuurders in Amsterdam zijn gaan verhuren. Door de bewustwordingsgesprekken is de branche alert geworden op risicofactoren, zoals: contante verhuur, verhuur aan personen die niet in de directe omgeving wonen van de verhuurder, afwijkend huurgedrag, et cetera. Een direct gevolg van deze bewustwording is dat Amsterdamse criminelen minder gemakkelijk aan een huurauto van bonafide ondernemingen kan komen. Andere gevolgen zijn dat de politie meer zicht heeft gekregen op wie in de verhuurbranche als malafide beschouwd kan worden.

In 2014 heeft deze samenwerking landelijke navolging gekregen en sindsdien heeft elke politie-eenheid een vertegenwoordiger die als aanspreekpunt fungeert in het samenwerkingsverband tussen de politie en de autoverhuurbranche.

Leeswijzer.
In dit rapport is er niet voor gekozen om uitgebreid stil te staan bij afzonderlijke incidenten van afzonderlijke autoverhuurders in de regio. Het beeld is namelijk vrijwel overal hetzelfde.

Begripsomschrijving
De autoverhuurbranche bestaat uit bedrijven die met als bedrijfsactiviteit het verhuren en/of de shortlease van voertuigen in de registers van de Kamer van Koophandel (KVK) staan ingeschreven of waarbij geconstateerd is of wordt dat een bedrijf of een natuurlijk persoon auto's verhuurt- of leaset. De autoverhuurder stelt hierbij tegen betaling een auto voor een bepaalde periode beschikbaar aan de huurder.

Landelijke situatie

Eind 2019 verschijnt het onderzoek Criminelen Achter Het Stuur[1], een onderzoek door Bureau Beke, in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De onderzoekers concluderen op basis van het onderzoek onder meer dat de autoverhuurbranche kwetsbaar is voor misbruik door criminelen en dat huurvoertuigen in de praktijk gebruikt worden voor het uitvoeren van criminele activiteiten. Tevens stellen de onderzoekers vast dat de autoverhuurbranche een belangrijke schakel is tussen de onder- en bovenwereld als het gaat om het plegen van ondermijnende criminaliteit. De argumenten voor criminelen om huurvoertuigen te gebruiken zijn voor de hand liggend: ze hebben nu eenmaal vervoer nodig, het huurvoertuig biedt anonimiteit en kan het niet persoonlijk worden afgepakt.

In de slotbeschouwing geeft men onder meer aan dat criminelen gebruik maken van zowel malafide als bonafide verhuurondernemingen, waarbij ook stromannen worden ingezet en cash betaald wordt. Tevens benadrukt men een paar factoren die een verhuuronderneming extra kwetsbaar maken voor misbruik door criminelen, namelijk: het accepteren van contante betalingen, een lage bezettingsgraad, verhuur aan andere verhuurbedrijven en het voeren van slechte administratie. Ook concluderen de onderzoekers dat de branche is vervuild door een aantal ondernemingen die speciaal zijn opgericht door en voor criminelen.

Deze conclusies worden breed gedragen door de politiemensen die zich bezighouden met de samenwerking met de autoverhuurbranche.

Overigens werd er ook in 2019 door het WODC onderzoek gedaan naar georganiseerde criminaliteit waarbij de conclusies ten aanzien van de kwetsbaarheid van ondernemingen vergelijkbaar zijn. Quote WODC monitor georganiseerde criminaliteit in NL: daders, verwevenheid en opsporing 2019: *Maar het gaat ook om allerlei aanbieders van (zeer) kostbare goederen en diensten die daders in staat stellen hun gelden afgeschermd te consumeren, door bijvoorbeeld auto's, woningen of reizen tegen contante betaling te verkopen of verhuren. Dit kan te goeder trouw zijn, maar het te behalen profijt kan het de desbetreffende aanbieder ook wel erg gemakkelijk maken om zich achter onwetendheid te verschuilen*.

Amsterdamse situatie

In de regio Amsterdam- Amstelland (Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn) zijn ongeveer 35 autoverhuurbedrijven gevestigd. Sommigen daarvan zijn echt lokale bedrijven, met één of meerdere vestigingen. Daarnaast zijn er verschillende vestigingen van nationale en internationale verhuurders. Deze laatste groep bedrijven zijn weer onder te verdelen in franchise en corporate ondernemingen; bedrijven die naamdragers zijn maar zelf in zekere mate zelfstandig zijn (franchise) en ondernemingen die direct worden aangestuurd door een moederbedrijf in het binnen- of buitenland (corporate). In Amsterdam is de verdeling tussen corporate en franchise ongeveer 50%.

Het aantal autoverhuurbedrijven dat volgens de KVK is gevestigd in Amsterdam-Amstelland is groter dan de 35 die hier boven zijn genoemd. Dat heeft te maken met de codes die bij de KVK orden gehanteerd. Ook garagebedrijven en taxibedrijven krijgen dergelijke codes als extra activiteit mee, waardoor het aantal flink hoger ligt dat de bedrijven die daadwerkelijk als autoverhuurder actief zijn.

Doordat de samenwerking met deze branche in Amsterdam is gestart, is er hier een goed beeld van deze branche en wie er daadwerkelijk actief zijn. In algemene zin is het beeld dat wordt geschetst in het genoemde rapport van Bureau Beke, volledig op Amsterdam van toepassing. Ook in Amsterdam staan de verhuurondernemingen onder druk van criminelen en worden huurauto's van bonafide én malafide autoverhuurders gebruikt voor verschillende vormen van zware criminaliteit, zoals drugs- en wapenhandel, overvallen, plofkraken en liquidaties.

Door een intensieve samenwerking tussen de politie en de autoverhuurbedrijven die in groot Amsterdam actief zijn, is het criminele gebruik van die huurauto's de laatste jaren afgenomen, maar het risico blijft onverminderd groot. Uit verschillende wetenschappelijke onderzoeken[2] blijkt dat Amsterdam nu eenmaal een aanzuigende werking heeft op criminelen vanwege de geografische ligging, de goede infrastructuur, het internationale karakter en de relatieve anonimiteit.

---

1 Criminelen Achter Het Stuur, aard en omvang van het gebruik van huurvoertuigen voor criminele activiteiten (Beke reeks, 2019)
2 F jnaut en Bovenkerk 1996 rapport tbv Parlementaire Enquêtecommissie en Tops en Tromp "De Achterkant van Amsterdam"

De samenwerking tussen de politie en de Amsterdamse verhuurders berust nog steeds volledig op vrijwilligheid. Er is op dit moment geen enkele handhaafbare regelgeving over hoe te verhuren, aan wie er verhuurd wordt en aan wie niet. Het overgrote deel van de verhuurbedrijven is direct betrokken bij de samenwerking. Dit deel van de autoverhuurders is zich in meer of mindere mate bewust van de kwetsbaarheid en wil zich niet laten misbruiken door criminelen.

Een aantal verhuurbedrijven ziet helaas hier geen heil in de samenwerking met de politie. Opvallend is dat dit deel veelal de bedrijven zijn die nog steeds contant geld aannemen, weinig kritisch zijn op wie men verhuurt en dus ook verhoudingsgewijs veel criminelen in de huurauto's hebben, wat blijkt uit de diverse opsporingsonderzoeken en politiecontroles op straat

Opvallend is ook dat er sinds een paar verhuurondernemingen in Amsterdam zijn bij gekomen die in niets lijken op een normale verhuuronderneming. Deze bedrijven hebben geen fysieke verhuurlocatie met enkele tientallen huurvoertuigen en waar reclame-uitingen veelal duidelijk maken dat men daar een auto kan huren. Ze maken geen reclame, hebben geen duidelijke website met werkende telefoonnummers en missen soms zelfs een inschrijving in de Kamer van Koophandel. Deze bedrijfjes lijken speciaal opgericht te zijn door criminelen en voor criminelen. Deze 'ondernemingen' zien logischerwijs niets in de samenwerking.

Het merendeel van de Amsterdamse verhuurders is op de hoogte van het voornemen tot een vergunningsplicht en staat daar – met enkele kanttekeningen – positief tegenover. Een van de kanttekeningen is dat de meeste verhuurders ook vestigingen hebben in andere gemeenten en hebben er begrijpelijkerwijs moeite mee om afzonderlijk in elke gemeente een vergunning te moeten aanvragen en daarvoor ook telkens leges te moeten voldoen.

Openbare orde en ondermijning

Door de kwetsbaarheid van de autoverhuurbranche is het risico op een ongewenste verwevenheid tussen onder- en bovenwereld enorm. Verhuurbedrijven die bewust – of onbewust aan criminelen verhuren, stellen hen in staat om ernstige misdaden te plegen. Deze misdaden, zoals bijvoorbeeld wapen- en drugshandel hebben vaak ook nog andere ernstige gevolgen die de maatschappij ontwrichten, zoals ontvoeringen, bedreigingen en liquidaties.

Afsluiting

Op basis van het vorenstaande vraag ik de burgemeesters / gemeentebesturen binnen het verzorgingsgebied van de politie-eenheid Amsterdam dan ook nadrukkelijk te overwegen tot invoering van een branchegerichte vergunningsplicht.